

การใช้คำทับศัพท์ภาษาไทยในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษจากหนังสือตำรับอาหารเรื่อง “สำหรับไทยสู่ครัวโลก

The Use of Thai Transliteration in Translation of Thai to English from a Cookbook “Samrub Thai Soo Krua Lok: Thai Favorites to World Kitchen”

วัชรพงษ์ แจ่มประจักษ์¹

Watcharapong Changprachak¹

บทคัดย่อ

การใช้คำทับศัพท์ในการแปลตำรับอาหารฉบับ 3 ภาษา ไทย อังกฤษ และญี่ปุ่นเรื่อง “สำหรับไทยสู่ครัวโลก (Thai Favorites to World Kitchen)” เป็นการเสนอแนวทางในกลวิธีการใช้คำทับศัพท์ในการแปลตำรับอาหารไทยเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น โดย 1) ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์ภาษาไทยวิธีการแรกคือการทับศัพท์ที่ปราศจากคำขยายอื่นซึ่งเป็นการทับศัพท์ภาษาไทยที่เน้นเรื่องการถ่ายเสียงเป็นตัวอักษรภาษาอังกฤษให้ตรงกับการออกเสียงในภาษาไทยและไม่มีการเพิ่มเติมข้อความใดๆ 2) ผู้แปลใช้การทับศัพท์ร่วมกับการแปลความหมายโดยผู้แปลใช้การแปลชื่ออาหารไทยเป็นภาษาอังกฤษก่อนแล้วจึงทับศัพท์ชื่ออาหารลงในเครื่องหมายวงเล็บเพื่อช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ้างอิงถึงชื่ออาหารนั้นๆ ได้ 3) การทับศัพท์ร่วมกับวลีเพื่ออธิบายความหมายเพิ่มเติมโดยผู้แปลทับศัพท์ภาษาไทยก่อนแล้วจึงเพิ่มความลงในบทแปลเพื่อช่วยอธิบายความให้กับคำทับศัพท์ การใช้กลวิธีการทับศัพท์ภาษาไทยทั้ง 3 รูปแบบช่วยถ่ายทอดความหมายได้ตรงตามต้นฉบับและช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ้างอิงถึงอาหารจานต่างๆ ที่ปรากฏในสังคมไทยได้อย่างถูกต้อง

คำสำคัญ: คำทับศัพท์, การแปลความหมาย, การเพิ่มความ

Abstract

The use to transliteration in the translation of a trilingual cookbook—Thai –English—Japanese, “Thai Favorites to World Kitchen”, aimed to present the techniques of transliteration from Thai into English only. The first technique was transliteration without any modifier. The translator aimed to transliterate proper nouns without any additional phrases or modifiers. The second was transliteration with translation of food names. The translator aimed to use transliteration to allow her readers to refer to the particular food in Thai language. The third was transliteration with

¹ อาจารย์ประจำ, ภาควิชาภาษาตะวันตก มหาวิทยาลัยบูรพา

¹ Lecturer of English, Department of Western Languages, Burapha University

explanatory phrases. The translator used explanatory phrases to build up meaning to the transliterated words. These 3 techniques of transliteration helped carry out meanings and sounds of the Thai's manuscripts to English translation, and they helped the readers to be able to refer to the food names that exist in Thai society.

Keywords: transliteration, translation, explanatory phrases

บทนำ

การแปลเป็นกระบวนการสื่อสารที่ทำหน้าที่ถ่ายทอดสารจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งโดยทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมผู้คนที่ใช้ภาษาแตกต่างกันให้สามารถสื่อสารกันได้ ดังที่ลาร์สัน (Larson, อ้างถึงใน ปรียา อุไรรัตน์, 2540, หน้า 1) กล่าวว่า การแปลประกอบด้วยการถ่ายทอดความหมายในภาษาที่หนึ่งให้ไปอยู่ในอีกภาษาหนึ่ง ภาษาที่หนึ่ง หรือภาษาต้นฉบับนั้นเรียกว่า Source Language ส่วนอีกภาษาหนึ่งนั้นเรียกว่า ภาษาที่สอง หรือ Target Language หรือ Receptor Language การถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่งนั้น จะต้องเริ่มจากการเปลี่ยนรูป (Form) ของภาษาหนึ่งให้เป็นอีกรูป (Form) ของภาษาที่สองโดยคำนึงถึงความหมายเป็นสำคัญ การแปลจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการถ่ายทอดความหมายให้ผู้ที่อยู่ต่างภาษาต่างวัฒนธรรมสามารถสื่อสารกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกยุคปัจจุบันที่เป็นยุคของการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายการติดต่อสื่อสารจึงเกิดขึ้นมากมาย ดังนั้นการถ่ายทอดเทคโนโลยี ความคิด ความรู้วิทยาการ หรือนวัตกรรมใดๆ จึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา การแปลจึงทวีความสำคัญเช่นเดียวกัน

ความสะดวกรวดเร็วในการเดินทางและการสื่อสารทำให้วัฒนธรรมของสังคมต่างๆ ได้รับการเผยแพร่ออกสู่สายตาชาวโลกอย่างทั่วถึง วัฒนธรรมไทยก็เป็นวัฒนธรรมหนึ่งที่คนทั่วโลกให้ความสนใจเนื่องจากความเป็นเอกลักษณ์และความเก่าแก่ของวัฒนธรรม หนึ่งในวัฒนธรรมไทยที่ได้รับ

การกล่าวถึงมากที่สุดหนึ่งด้านก็คือวัฒนธรรมทางอาหารที่ได้รับการยอมรับในเรื่องของรสชาติและสีสันอันน่ารับประทานโดยเว็บไซต์ CNN travel (2011) ได้กล่าวถึงอาหารไทยไว้ในคอลัมน์ “50 อาหารชั้นเลิศของโลก” (World's Best 50 Foods) ซึ่งเป็นการรวบรวมอาหารที่มีรสชาติกลมกล่อมและเป็นเอกลักษณ์จากทั่วโลกจำนวน 50 จาน ปรากฏว่ามีรายการอาหารไทยรวมอยู่ด้วยถึง 4 จาน จึงกล่าวได้ว่าอาหารไทยนับเป็นวัฒนธรรมอันโดดเด่นของชาติและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ด้วยเหตุนี้จึงมีการแปลตำรับอาหารไทยเป็นภาษาต่างชาติเพิ่มมากขึ้นทั้งในรูปแบบของสารคดีและหนังสือตำรับอาหาร

หนังสือเรื่อง “สารับไทยสู่ครัวโลก Thai Favorites to World Kitchen” เป็นหนังสือตำรับอาหารไทยเขียนโดยวันดี ณ สงขลา ผู้ก่อตั้งโรงเรียนสอนอาหารครัววันดีที่เปิดดำเนินการตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 และเป็นสถาบันแรกในประเทศไทยที่ได้รับอนุมัติจากกระทรวงศึกษาธิการให้เปิดหลักสูตรคหกรรมศาสตร์แบบครบวงจร (โรงเรียนสอนอาหารครัววันดี, 2558) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตำรับอาหารของผู้เขียนเป็นที่ยอมรับในวงการศึกษาอีกทั้งผู้เขียนยังได้ผลิตผลงานหนังสือเกี่ยวกับการทำอาหารอย่างต่อเนื่อง อาทิอาหารในวรรณคดีไทยเล่ม 1 และ เล่ม 2 ขนมไทยในหีบขนมไทยเมื่อวันวาน และหนังสือ “สารับไทยสู่ครัวโลก (Thai Favorites to World Kitchen)” ก็นับว่าได้รับความนิยมเนื่องจากการตีพิมพ์ถึง 2 ครั้ง ครั้งแรกปี พ.ศ. 2549 และครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2554 ซึ่งหนังสือเล่มนี้มีการแปลเป็นภาษาอังกฤษและ

ญี่ปุ่น โดยผู้เขียนเริ่มต้นเนื้อหาตำรับอาหารแต่ละจานด้วยการเกริ่นนำเกี่ยวกับอาหารจานนั้นๆ ยกตัวอย่างบางตอนจากหนังสือเช่น “คนสมัยก่อนเรียกคนอินเดียว่า แขก แม่บอกว่านี่เป็นแกของแขก...” (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 27) ส่งผลให้ต้นฉบับมีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมไทยสอดแทรกอยู่ทั้งในส่วนการเกริ่นนำของผู้เขียนและในส่วนของการปรุงรสรวมทั้งวิธีการปรุงอาหาร การแปลหนังสือเรื่องนี้จึงต้องอาศัยการทับศัพท์ภาษาไทยในบทแปลภาษาอังกฤษเพราะคำบางคำไม่สามารถหาคำที่เทียบเคียงในภาษาอังกฤษได้ ผู้แปลต้องสรรหากลวิธีในการในการทับศัพท์ด้วยความละเอียดรอบคอบด้วยเหตุที่ผู้แปลมีหน้าที่ทำให้บทแปลสามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างครบถ้วนไม่ตกหล่นเพราะหากมีสารหรือข้อความตกหล่นไปบทแปลย่อมขาดคุณค่าในการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางอาหารของไทย นอกจากนี้แล้วการใช้กลวิธีการทับศัพท์ในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษก็ต้องมีความหลากหลายเพราะบริบทหรือเนื้อหาของแต่ละหน้าหนังสือก็แตกต่างกันออกไป ผู้แปลต้องเลือกใช้กลวิธีการแปลให้เหมาะสมกับบริบทที่พบเพื่อให้การทับศัพท์สามารถทำหน้าที่สื่อความไปยังผู้อ่านได้อย่างถูกต้องและครบถ้วนด้วยเหตุนี้กลวิธีการทับศัพท์ในการแปลหนังสือตำรับอาหารจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษจึงมีเป็นประเด็นที่น่าสนใจอันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางในการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษในวาระอื่นๆต่อไป

การทับศัพท์ภาษาไทยในการแปลตำรับอาหารไทยเป็นภาษาอังกฤษ

หนังสือเรื่อง “สำรับไทยสู่ครัวโลก Thai Favorites to World Kitchen” เขียนโดยวันดี ณ สงขลา ซึ่งเป็นหนังสือในเครือ WANDEE'S BOOK และโรงเรียนครัววันดี (WANDEE Culinary School) เป็นการเล่าเรื่องการทำอาหารไทยผ่านตัว

อักษรพร้อมด้วยรูปอาหารประกอบการบรรยาย วิธีทำ และส่วนประกอบรวมทั้งเครื่องปรุง โดยหนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือ 3 ภาษาประกอบไปด้วยต้นฉบับที่เป็นภาษาไทย ภาษาอังกฤษที่แปลโดย ดร. วิชุดา ณ สงขลา ศรียาภัย และแปลเป็นภาษาญี่ปุ่นโดย ชัชระวี สมิทธิลีลา บทความนี้นำเสนอเฉพาะการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น เพื่อเป็นการนำเสนอแนวทางในการใช้การทับศัพท์ภาษาไทยเมื่อต้องแปลตำรับอาหารเป็นภาษาอังกฤษ

การนำเสนอข้อความภาษาไทยไปสู่ภาษาต่างประเทศจำเป็นต้องอาศัยการแปลเป็นเครื่องมือในการนำเสนอข้อความหรือความคิด ซึ่งการแปลคือการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง โดยเป็นการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปอีกภาษาหนึ่งดังที่ Nida (1964 อ้างถึงใน สัญฉวี สายบัว, 2540, หน้า 1-2) ได้ให้ความหมายของการแปลไว้ว่า การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมาย และการถ่ายทอดรูปแบบของการเสนอความหมายของข้อความในภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า การแปลนั้นไม่ใช่เรื่องของการเสนอความหมายเท่านั้น แต่รวมไปถึงรูปแบบของการเสนอความหมาย ซึ่งหมายถึงการใช้เสียง คำส่วนขยาย หรือประโยคและข้อความที่ประกอบด้วยประโยคหลายๆ ประโยค และการทับศัพท์นับเป็นกลวิธีการแปลรูปแบบหนึ่งที่ผู้แปลสามารถนำมาใช้ในการแปลเมื่อไม่สามารถหาคำมาเทียบเคียงกับคำทุกคำที่ปรากฏในต้นฉบับมาสู่ฉบับแปลได้ ในการแปลตำรับอาหารไทยเป็นภาษาอังกฤษนั้นผู้แปลจำเป็นต้องเลือกใช้กลวิธีการทับศัพท์ที่เหมาะสมเพื่อที่จะทำให้คำทับศัพท์นั้นมาสารสื่อสารความหมายไปยังผู้อ่านได้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายว่า “ทับศัพท์ ว. ที่รับเอาคำของภาษาหนึ่งมาใช้ในอีกภาษาหนึ่งโดยวิธีการถ่ายเสียงและถอดอักษร เช่น เขียนทับศัพท์ แปลทับศัพท์” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นิตยา กาญจนวรรณ

(2543, หน้า 179-180) ที่กล่าวไว้ว่าการทับศัพท์คือการผสมผสานกันระหว่าง transliteration ซึ่งคือการถอดอักษรโดยไม่คำนึงถึงการออกเสียง และ transcription ซึ่งคือการถ่ายเสียง และการผสมผสานก็เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารให้ได้มากที่สุดซึ่งสอดคล้องกับที่ สมศีล ฌานวงศ์ (2557, หน้า 73 อ้างถึงในรัชนิโรจน์ กุลธำรง 2552, หน้า 231) ที่ได้กล่าวว่า การทับศัพท์ หมายถึงการแปลงรูปคำจากภาษาหนึ่งไปเป็นตัวเขียนของอีกภาษาหนึ่ง ด้วยวิธีการถอดอักษรหรือถ่ายเสียงเป็นพื้น นอกจากนี้ Large (อ้างถึงในรัชนิโรจน์ กุลธำรง 2552, หน้า 231-232) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเปลี่ยนตัวอักษร (script conversion) ว่ามี 2 ลักษณะคือการถอดเสียง (transcription) และการถอดอักษร (transliteration) ซึ่งก็คือการทับศัพท์หรือการแปลงรูปคำจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งโดยการถอดเสียงซึ่งเป็นกลวิธีในการทำให้ผู้อ่านรู้ว่าคำนั้นๆ ออกเสียงว่าอย่างไร โดยใช้ระบบเสียงในภาษานั้นมาแปลงให้ออกมาใกล้เคียงกับคำต้นฉบับให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังอาจใช้การถอดอักษรเป็นกลวิธีที่มีวัตถุประสงค์ในการคงอักษรของตัวภาษาต้นฉบับไว้โดยการเปลี่ยนแปลงแบบตัวต่อตัวซึ่งจะทำให้สามารถเปลี่ยนกลับไปสู่อักษรเดิมได้ ทั้งนี้ Large ได้สรุปไว้ว่าการทับศัพท์มักทำได้ 2 วิธีคือการถอดเสียงและถอดอักษร โดยมักเป็นการใช้ปนๆ กันและเรียกรวมๆ กันว่า การถอดอักษร (transliteration) ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับแนวคิดของสัญญาวิ สายบัว (2540, หน้า 57) ที่ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดตัวอักษร (transliteration) ไว้ว่าเป็นการนำคำในภาษาหนึ่งมาเขียนด้วยตัวอักษรในอีกภาษาหนึ่งโดยพยายามทำให้ถ่ายทอดเสียงในภาษาต้นฉบับได้ใกล้เคียงที่สุด

จากแนวคิดข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการใช้คำทับศัพท์คือการถ่ายทอดคำจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่งโดยอาศัยการถ่ายทอดเสียงเป็นหลัก และกล่าวได้ว่าการทับศัพท์เป็นกลวิธีหนึ่ง que ผู้แปลสามารถนำมาใช้ในการถ่ายทอดคำของ

ภาษาต้นฉบับไปสู่ฉบับแปลได้โดยที่ผู้แปลต้องรู้จักสรรหาวิธีการต่างในการใช้คำทับศัพท์ให้เหมาะสมโดยพิจารณาบริบททางวัฒนธรรมและลักษณะความหมายของคำที่ต้องใช้การทับศัพท์

วิธีการใช้คำทับศัพท์ในหนังสือ “สำรับไทยสู่ครัวโลก Thai Favorites to World Kitchen” สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

1. การทับศัพท์ที่ปราศจากคำขยายอื่น หมายถึงกลวิธีการทับศัพท์เพียงอย่างเดียว ไม่มีการเพิ่มความหรืออธิบายความเพิ่มเติมจากต้นฉบับพบได้ในการแปลชื่อเฉพาะ ซึ่งสอดคล้องกับที่สัญญาวิ สายบัว (2540, หน้า 57-58) ได้กล่าวว่า การทับศัพท์สามารถใช้ได้เมื่อต้นฉบับมีการใช้คำที่ทำหน้าที่แทนชื่อเฉพาะของคน สัตว์ หรือสิ่งของ เช่น ชื่อคน ชื่อสถานที่ต่างๆ หรือชื่อสถาบัน ซึ่งสัญญาวิได้เสนอแนวทางในการถ่ายทอดเสียงไว้ว่าให้อ่านคำนั้นหรือให้ผู้รู้ได้อ่านคำนั้นๆ ให้ฟังเพื่อให้รู้ว่าต้องออกเสียงอย่างไร ประกอบด้วยเสียง (phone) อะไรบ้าง แล้วจึงหาตัวอักษรในฉบับแปลที่มีเสียงใกล้เคียงมาเขียนแทนเสียงนั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ถ้าใครได้อ่านจดหมายเหตุของกรมพระยาดำรงราชานุภาพ (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 83)

If anyone could have read the literature written by Pra-ya-dam-rong-ra-cha-nu-parb. (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 84)

จากตัวอย่างพบว่าผู้แปลใช้การทับศัพท์ คำว่า กรมพระยาดำรงราชานุภาพ โดยทับศัพท์ว่า Pra-ya-dam-rong-ra-cha-nu-parb ซึ่งเป็นกลวิธีการทับศัพท์ที่ปราศจากคำขยายอื่นที่ช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ้างอิงถึงบุคคลที่กล่าวถึงในเนื้อหาได้นับเป็นกลวิธีการแปลที่เหมาะสมกับบริบทของเนื้อหา

ตัวอย่างที่ 2

ที่บันทึกไว้ครั้งที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เสด็จประพาส

ต้นเมื่อถึงอ่าวแม่งลอง

He mentioned once that while King Rama the fifth had went to gulf of Mae-klong, (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 84)

จากตัวอย่างข้างต้นผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์ที่ปราศจากคำขยายอื่นเพื่ออ้างอิงถึงสถานที่ที่มีอยู่จริง ทำให้บทแปลสามารถรักษาสารของต้นฉบับได้อย่างครบถ้วน

ตัวอย่างที่ 2

ครั้งที่ คุณกบ พิมลรัตน์ นางเอกหนังเรื่องสุริโยทัยมาเรียนที่โรงเรียนครัววันดี ก็เรียนอาหารจานนี้ (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 179)

KhunKob "Pimolrat", actress from Suriyothai Thai movie, had learnt this dish in Thai cooking class at Wandee Culinary school. (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 180)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีการใช้การทับศัพท์ชื่อเฉพาะของบุคคลที่มีตัวตนอยู่จริงในปัจจุบันและเป็นชื่อภาพยนตร์ที่มีอยู่ ดังนั้นการทับศัพท์ที่ปราศจากคำขยายอื่นจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการแปลเพื่อให้ผู้อ่านสามารถอ้างอิงและระบุตัวตนของบุคคลและภาพยนตร์ที่อ้างถึงในหนังสือได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ รมณี กอวัฒนา (2548, หน้า 180) ได้กล่าวว่าการทับศัพท์ในการแปลเกิดขึ้นได้เสมอเพราะบางครั้งผู้แปลไม่อาจแปลคำในภาษาต้นฉบับได้เสมอไป ยกตัวอย่างเช่นแปล Pearl Harbor หรือ Pig Bay ว่าอ่าวไข่มุก หรืออ่าวหมู ก็ทำให้ผู้อ่านเข้าใจคลาดเคลื่อนดังนั้นในการแปลต้องใช้การทับศัพท์เพื่อคงความหมายของภาษาต้นฉบับ

ผู้แปลใช้กลวิธีการทับศัพท์เพียงอย่างเดียวในการถ่ายทอดความหมายเนื่องจากข้อความดังกล่าวเป็นชื่อเฉพาะของบุคคลที่ทำหน้าที่ในการระบุตัวตนของคนคนหนึ่งเท่านั้นการทับศัพท์จึงสามารถทำหน้าที่ในการรักษาความเป็นตัวตนของคนคนนั้นได้อย่างเหมาะสมและนับเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการแปลเนื้อหาตามบริบทของหนังสือเล่มนี้

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Newmark (1988, pp. 214-216) ที่กล่าวว่าการแปลชื่อเฉพาะนั้นควรแปลโดยการทับศัพท์เพราะชื่อเฉพาะเป็นการระบุตัวตนจึงกล่าวได้ว่าการแปลชื่อเฉพาะของคนนั้นผู้แปลไม่มีความจำเป็นต้องเพิ่มความลงไปในบทแปลเพื่อทำหน้าที่ขยายความ บทแปลก็สามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างครบถ้วนและถูกต้องตรงตามต้นฉบับ

2. การแปลความหมายร่วมกับ

การทับศัพท์หมายถึงการที่ผู้แปลแปลความหมายของคำก่อนและจึงใช้การทับศัพท์เพิ่มในบทแปล ดังนั้นคำทับศัพท์ที่ปรากฏในบทแปลจะทำหน้าที่ระบุตัวตนของอาหารว่าอาหารจานนั้นมีชื่อเรียกว่าอะไร โดยผู้แปลใช้การแปลชื่ออาหารเป็นภาษาอังกฤษก่อนจากนั้นจึงทับศัพท์ชื่ออาหารจานนั้นๆ ลงในเครื่องหมายวงเล็บ

การใช้การทับศัพท์ร่วมกับการแปลชื่ออาหารซึ่งช่วยให้บทแปลสามารถถ่ายทอดสารได้ครบถ้วนตรงตามต้นฉบับเพราะการแปลชื่ออาหารยังช่วยให้ผู้อ่านที่เป็นชาวต่างชาติสามารถเข้าใจความหมายของชื่ออาหารได้ทันทีเพราะชื่ออาหารไทยช่วยบอกว่าอาหารจานนั้นมีลักษณะ รสชาติ หรือประกอบไปด้วยวัตถุดิบประเภทใดและการทับศัพท์ช่วยให้ผู้อ่านสามารถอ้างอิงถึงอาหารจานนั้นที่ปรากฏในสังคมไทยได้ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

แกงเขียวหวานไก่ (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 15)

Chicken green curry (Kang-khieo-wan-kai) (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 16)

ตัวอย่างที่ 5

แกงเผ็ดเปิดยาง (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 19)

Roasted duck spicy curry with coconut milk (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 20)

ตัวอย่างที่ 6

พะแนงหมู (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 39)

Creamy curry with pork (Pa-nang Moo)
(วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 40)

ตัวอย่างที่ 7

ผัดกะเพราไก่ (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 67)

Stir-fired chicken with holy basil
(Phat-ka-phrao-kai) (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 68)

ตัวอย่างที่ 8

ต้มข่าไก่ (วันดี ณ สงขลา 2554: 75)

Chicken coconut soup with galangal
(Tom-kha-kai) (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 76)

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นได้ว่าการแปลชื่ออาหารแต่ละจานร่วมกับการใช้การทับศัพท์ชื่ออาหารส่งผลให้บทแปลตำรับอาหารสามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างดีและนับเป็นกลวิธีการแปลที่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งเพราะการที่ผู้แปลเลือกวิธีการทับศัพท์เพียงอย่างเดียวย่อมไม่สร้างความหมายใดๆให้กับผู้อ่านที่เป็นคนต่างชาติแต่เมื่อมีการใช้การทับศัพท์ร่วมกับการแปลชื่ออาหารทำให้บทแปลสามารถสื่อความได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงสรุปได้ว่าผู้แปลเลือกใช้การทับศัพท์เพื่อใช้ในการอ้างอิงและระบุชื่ออาหาร และการที่ผู้แปลแปลความหมายของชื่ออาหารก็ช่วยให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจลักษณะของอาหารแต่ละจานได้จึงนับเป็นการใช้กลวิธีการทับศัพท์ร่วมกับการแปลความหมายได้เหมาะสมกับเนื้อหาซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับอาหาร

3. การทับศัพท์ร่วมกับการอธิบาย

ความเพิ่มเติม หมายถึงการที่ผู้แปลใช้คำทับศัพท์ในการแปลแล้วมีการอธิบายความเพิ่มเติมเพื่อเป็นการเพิ่มข้อมูลและรายละเอียดให้กับผู้อ่าน เพราะคำทับศัพท์ภาษาไทยนับเป็นคำใหม่สำหรับผู้อ่านซึ่งไม่สร้างความหมายใดๆให้กับผู้อ่านเลย ดังนั้นการเพิ่มคำอธิบายจะช่วยสร้างความหมายให้กับผู้อ่านมากขึ้น สอดคล้องกับที่บาร์นเวลล์ (Barnwell, 1980, p. 82) ได้เสนอแนวคิดว่าการถ่ายทอดสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของ

ผู้รับสารนั้นสามารถทำได้โดยใช้การทับศัพท์ และได้เสนอต่อไปว่าวิธีการใช้คำทับศัพท์นั้นตัวคำทับศัพท์เองย่อมไม่สามารถสื่อความหมายได้ ดังนั้นควรสร้างบริบทเพื่อช่วยในการอธิบายคำศัพท์ โดยอาจใช้คำอธิบายเพิ่ม เช่น camel—"animal called camel" เป็นต้น จากหนังสือตำรับอาหารเล่มนี้พบว่าผู้แปลใช้การเพิ่มคำอธิบายความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บร่วมกับการใช้คำทับศัพท์โดยสามารถยกตัวอย่างการใช้กลวิธีการทับศัพท์ร่วมกับการอธิบายความได้ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

เริ่มตั้งแต่การเลือกซื้อพริกแห้ง ต้องใช้พริกบางช้าง (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 19)

For dried hot chilies, the best selection is from Bang-chang(These chilies were originally grown in Bang-Chang town in Suphanburi province. It looks red, round and long shape)
(วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 20)

จากตัวอย่างพบว่ามีกรอธิบายความในการแปลคำว่า "บางช้าง" โดยเพิ่มความเพื่อทำหน้าที่อธิบายว่าเป็นพริกที่มาจากแหล่งที่เรียกว่าบางช้างในเขตพื้นที่จังหวัดสุพรรณบุรีพร้อมทั้งให้คำอธิบายเพิ่มเติมเรื่องรูปร่างและลักษณะของพริกชนิดนี้ การเพิ่มกรอธิบายความทำให้การทับศัพท์คำว่าบางช้างสามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านความได้มากขึ้นเพราะทำให้ผู้อ่านทราบว่าคำ Bang-chang หมายถึงสถานที่

ตัวอย่างที่ 10

แต่ต่างประเทศหรือร้านอาหารจะนิยมเสิร์ฟกับโรตีสี่ (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 23)

In abroad and some restaurants, they sometimes serve with Roo-tee (fried flat pancake Indian style) (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 24)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่ามีกรเพิ่มกรอธิบายความเพิ่มช่วยในการอธิบายคำว่า โรตีสี่ ซึ่งผู้แปลได้ใช้กลวิธีการทับศัพท์ว่า Roo-tee โดยให้

คำอธิบายความเพื่อทำหน้าที่บอกลักษณะว่าเป็นอาหารประเภทใดและมีลักษณะเช่นไรโดยใช้การเทียบเคียงว่าเป็น pancake ทำให้ผู้อ่านที่เป็นชาวต่างชาติสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ดียิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 11

ล้างข้าวเหนียวให้สะอาด สรงขึ้นใส่หวดหนึ่งหรือใส่ผ้าขาวบาง... (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 147)

Clean sticky rice in water. Remove sticky rice from water and put into Houd(a kind of widemouthed perforated earthen pot for steaming food) or wrap sticky rice with white thin cloth...(วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 148)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้กลวิธีการทับศัพท์คำ หวด ว่า Houd และผู้แปลเพิ่มคำอธิบายความลงไปในบทแปลเพื่อทำหน้าที่บอกลักษณะของ หวด ว่าเป็นภาชนะที่มีรูปร่างลักษณะเช่นใดส่งผลให้ผู้อ่านที่เป็นชาวต่างชาติและไม่เคยรู้จักภาชนะชนิดนี้มาก่อนสามารถเข้าใจได้ว่าคำ Houd หมายถึงสิ่งใดคำทับศัพท์ที่ปรากฏในฉบับแปลจึงสามารถสื่อสารความหมายไปยังผู้อ่านได้

ตัวอย่างที่ 12

คงสงสัยว่าทำไมจะต้องชาววัง ขอเฉลยโดยไม่ต้องถามว่าที่มาของสูตรนี้ คือ มีผู้ใหญ่ที่รู้จักและเคารพนับถือมาก ท่านเคยปรุงอาหารของผู้หลักผู้ใหญ่มามากต่อมากแล้วท่านกรุณาให้คำอธิบายว่า เต้าหู้โดยทั่วไปจะมีกลิ่นฉุนจากเต้าหู้ (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 175)

You may curious why it is so called “Chao-wang” (people who live in the palace). My respectful friend who had well experiences cooking in the palace. She explained that normally tofu will produce strong aroma. (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 149)

จากตัวอย่างพบว่ามีการใช้การทับศัพท์คำว่า “ชาววัง” ว่า “Chao-wang” แล้วผู้แปลจึงให้คำจำกัดความของคำทับศัพท์เพื่อช่วยสร้างความ

หมายให้กับบทแปล การใช้คำทับศัพท์จึงสามารถถ่ายทอดความหมายได้ตรงตามต้นฉบับ

ตัวอย่างที่ 13

ท้ายสุดก็เอาสูตรนี้แหละมาถ่ายทอดให้ทุกคนได้ทำทานกัน รับรองความอร่อยด้วย ที่บ้านจะพิถีพิถันในเรื่องก๋วยเตี๋ยวเรือมาก....(วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 211)

I intend to disclose this recipe to everyone and guarantee good taste. To make good Kouy-tiew-rua (steamed noodle with beef or pork), there are many cooking tips to share. (วันดี ณ สงขลา, 2554, หน้า 212)

จากตัวอย่างข้างต้นพบว่าผู้แปลเลือกใช้ทับศัพท์ “ก๋วยเตี๋ยวเรือ” ว่า Kouy-tiew-rua เพื่อเป็นการระบุชื่ออาหารไทยดังนั้นผู้อ่านจะสามารถอ้างอิงถึงอาหารชนิดนี้ได้ถูกต้อง ในขณะเดียวกันผู้แปลได้เพิ่มคำอธิบายเพื่อบอกลักษณะของอาหารชนิดนี้เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจลักษณะของอาหารได้ว่าเป็น steamed noodle with beef or pork เมื่อมีการอธิบายความเพิ่มเติมผู้อ่านย่อมได้รับสารตรงตามต้นฉบับ

การใช้คำทับศัพท์ในการแปลเป็นกลวิธีหนึ่งที่ผู้แปลใช้ในการแปลคำที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโดยผู้แปลมีการปรับบทแปลเพื่อช่วยในการสื่อสารความหมายจากต้นฉบับไปสู่ผู้รับสารด้วยภาษาของฉบับแปลซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Newmark (1988, p. 147) ที่กล่าวว่าคำทับศัพท์ที่ไม่สามารถสื่อความหมายใดๆ ได้ ดังนั้นผู้แปลจึงต้องอาศัยบริบทในการสื่อความหมาย ผู้แปลต้องรู้จักเพิ่มความลงไปเพื่อช่วยสร้างความหมายให้คำยืมโดยคำขยายอาจทำหน้าที่ในการขยายความเพื่อบอกรูปร่างลักษณะ หรือผู้แปลอาจใช้คำทับศัพท์ร่วมกับการแปลความหมายของชื่ออาหาร ทั้งนี้เพื่อช่วยให้คำทับศัพท์ซึ่งเป็นของใหม่สำหรับผู้อ่านสามารถสื่อความหมายได้ และช่วยทำให้บทแปลสามารถสื่อสารไปยังผู้อ่านได้อย่างครบถ้วนตรงตามต้นฉบับ

สรุป

การทับศัพท์ที่พบในการแปลตำรับอาหาร เรื่อง “สำรับไทยสู่ครัวโลก Thai Favorites to World Kitchen” เขียนโดยวันดี ณ สงขลา พบว่าเป็นการทับศัพท์ที่เน้นเรื่องการถ่ายทอดเสียงตามต้นฉบับภาษาไทย เป็นหลัก เช่น ใช้การทับศัพท์ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ว่า Pra-ya-dam-rong-ra-cha-nu-parb แสดงให้เห็นว่าผู้แปลเน้นที่การออกเสียงเป็นหลัก โดยไม่ยึดหลักการใช้อักษรพระนามในภาษาอังกฤษว่า HRH Prince Ditsawarakuman, Prince Damrong Rajanubhab และเป็นที่สังเกตว่าผู้แปลใช้เครื่องหมายยัติภังค์ในคำทับศัพท์เพื่อทำหน้าที่แยกเสียงแต่ละพยางค์ในคำหนึ่งคำเพื่อให้เกิดการสะกดแก่ผู้อ่านที่เป็นชาวต่างชาติในการแปลหนังสือตำรับอาหารเรื่องนี้พบว่า การใช้คำทับศัพท์ที่ปราศจากส่วนขยายอื่นสามารถทำหน้าที่ในการอ้างอิงถึงชื่อบุคคล ชื่อสถานที่ทางภูมิศาสตร์ได้ตรงกับต้นฉบับภาษาไทยทั้งนี้การทับศัพท์ที่ปราศจากคำขยายอื่นไม่จำเป็นต้องการเพิ่มความใดๆ เพราะเป็นวิสามานยนามทั้งสิ้น กลวิธีการแปลอีกลักษณะหนึ่งคือการใช้คำทับศัพท์ร่วมกับการแปลชื่ออาหารซึ่งผู้แปลใช้การแปลชื่ออาหารเป็นภาษาอังกฤษทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ทันทีว่าอาหารจานนั้นมีส่วนประกอบเช่นใด หรือว่าเป็นอาหารประเภทใด ซึ่งหลังจากแปลชื่ออาหารแล้วผู้แปลจะใช้การทับศัพท์ชื่ออาหารเพื่อใช้ในการทับศัพท์ในการอ้างอิงถึงชื่ออาหารจานนั้นในภาษาไทย

การใช้กลวิธีการทับศัพท์เช่นนี้นับเป็นกลวิธีการแปลที่เหมาะสมเพราะสามารถถ่ายทอดลักษณะอาหารและในขณะเดียวกันผู้เขียนก็สามารถรับรู้ชื่ออาหารตำรับนั้นๆในภาษาไทย กลวิธีการทับศัพท์รูปแบบสุดท้ายคือการใช้คำทับศัพท์ร่วมกับการอธิบายความเพิ่มเติมซึ่งผู้แปลใช้การเพิ่มวลีลงไปในบทแปลเพื่อทำหน้าที่อธิบายความหมายของคำทับศัพท์ซึ่งเป็นคำที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมไทย การอธิบายความร่วมกับการใช้คำทับศัพท์เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสิ่งที่กำลังกล่าวถึงในบทแปลได้เป็นอย่างดีและเป็นการให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย

การทับศัพท์เป็นกลวิธีที่ผู้แปลใช้ในการถ่ายทอดนามศัพท์ที่เป็นชื่ออาหาร สถานที่ บุคคล และอุปกรณ์เครื่องครัวทั้งหลายซึ่งกลวิธีทั้งหมดที่ผู้แปลใช้ในการแปลตำรับอาหารเล่มนี้สามารถทำได้เป็นอย่างดีและถ่ายทอดภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษได้อย่างเหมาะสม โดยผู้แปลพิจารณาใช้การทับศัพท์เฉพาะคำที่มีความจำเป็นจริงๆเท่านั้น และเมื่อจำเป็นต้องใช้กลวิธีการทับศัพท์ผู้แปลก็เลือกใช้การเพิ่มความในรูปแบบของการแปลชื่ออาหาร หรือการเพิ่มคำอธิบายเพื่อช่วยสร้างความหมายให้คำทับศัพท์เพราะการทับศัพท์เพียงอย่างเดียวไม่อาจสร้างความหมายให้ผู้อ่านได้ เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าผู้แปลเลือกใช้การทับศัพท์ได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับแนวคิดของการใช้คำทับศัพท์ในการแปลของนักวิชาการต่างๆ

บรรณานุกรม

- เชวง จันทรเขตต์. (2528). *การแปลเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- พัชร โกศาสมฤทธ์. (2550). *การแปลคำยืม: ชนิดและปัจจัยทางภาษาศาสตร์และภาษาศาสตร์สังคม*. วารสารอักษรศาสตร์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 29 (พิเศษ) ฉบับพิเศษ
- นิตยา กาญจนวรรณ. (2543). ภาษาไทย ๒๐๐๐. กรุงเทพฯ: มติชน.
- รมณี กอวัฒนา. (2548). ศาสตร์แห่งการแปล: ข้อสังเกตในการทับศัพท์ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย. วารสารรวมคำแหง, ปีที่ 22 ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม- ธันวาคม 48
- รัชนิโรจน์ กุลธำรง. (2552). *ความรู้ความเข้าใจเรื่องภาษาเพื่อการแปล : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ = Understanding language to translate: from theories to practice*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์ อจท.
- โรงเรียนสอนอาหารครัววันดี. (2558). *โรงเรียนสอนอาหารครัววันดี*. (เข้าถึงวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2558); เข้าถึงได้จาก: <http://www.wandeethaicooking.com/About/>
- วันดี ณ สงขลา. (2554). *สำหรับไทยสู่ครัวโลก= Thai Favorites to World Kitchen* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงเรียนครัววันดี
- สัญญาวิ สายบัว. (2540). *หลักการแปล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2552). *การแปลขั้นสูง = Advanced translation* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Baker, M. (1992). *In Other Words: A Course Book on Translation*. London: Routledge.
- Barnwell, K. (1980). *Introduction to Semantics and Translation* (2nd ed.). Horsleys Green: Summer Institute of Linguistics.
- Beekman, John, and John Callow. (1974). *Translating the Word of God*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan.
- CNN. (2011). *World's 50 Best Food*. (cited 2015 March 25); Available from URL//<http://travel.cnn.com/explorations/eat/worlds-50-most-delicious-foods-067535>
- Newmark, P. (1981). *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon.
- Newmark, P. (1998). *A Textbook of Translation*. London: Prentice Hall Europe.
- Nida, E. A., & Taber, C. R. (1974). *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: the Bible Society.
- Nida, E. A. (2001). *Contexts in Translating*. Philadelphia: John Benjamins Publishing.